

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Шифр та назва спеціальності	051 Економіка
Назва освітньо-професійної програми	Цифрова економіка
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Факультет	Бізнесу та соціальних комунікацій
Кафедра	Менеджменту та маркетингу
Статус навчальної дисципліни	ОК-21 ОПП «Цифрова економіка»
Форма навчання	Денна

Викладачі

Бабенко Віталіна Олексіївна
vita.babenko@gmail.com

Професор кафедри Менеджменту та маркетингу,
доктор економічних наук, професор

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни Від часу лібералізації зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) в Україні питанням організації та управління зовнішньоекономічними операціями приділяється підвищена увага як на теоретичному, так і практичному рівнях. Досить динамічно розвивається законодавче підґрунтя цієї сфери економічної діяльності, що зумовлено загальносвітовими тенденціями уніфікації методологічної бази міжнародної торгівлі, посиленням інтеграційних

	<p>процесів, появою нових форм і методів торгівлі.</p> <p>Участь у міжнародному розподілі праці завжди сприяє вирішенню національних економічних проблем унаслідок удосконалення внутрішньогосподарських пропозицій, використання переваг розміщення розвитку продуктивних сил, підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг підприємствами, що виходять із пропозицією на зовнішні ринки. В умовах позитивної динаміки міжнародного товарообігу, збільшення і розширення асортименту продукції, що представлена на міжнародних ринках, скорочення життєвого циклу товарів і відповідно посилення конкурентної боротьби для вітчизняних суб'єктів господарювання особливу актуальність становлять питання, пов'язані з виходом на зовнішні ринки та утриманням на них довготривалих, стійких і надійних позицій.</p> <p>Питання захисту вітчизняних експортерів та імпортерів стали актуальними в умовах членства України у СОТ. Як інститут міжнародних економічних відносин СОТ регламентує взаємозв'язок між країнами в сфері міжнародної торгівлі згідно з принципами максимальної відкритості національних ринків. Враховуючи це, суб'єкти господарювання України повинні вміти захищати власні інтереси відповідно до існуючих на світовому ринку правил гри, добре знати його особливості та традиції. Підвищити ефективність зовнішньоекономічних операцій та уникнути звинувачень у порушенні ринкових принципів функціонування світової економіки допомагає знання і використання інформації про кон'юнктуру світового ринку, особливо про ціни та цінові параметри ринків конкретних товарів і послуг.</p>
<p>Мета дисципліни</p>	<p><i>Метою</i> дисципліни є обґрунтування, систематизація та узагальнення окремих закономірностей, умов, принципів, процесів і специфічних особливостей здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств України на зовнішніх ринках і надання відповідних знань зацікавленим особам.</p> <p><i>Основними завданнями</i> курсу є:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розгляд сучасних особливостей зовнішньоекономічної діяльності, а також чинників, що обумовлюють входження України в простір; — теоретичне узагальнення інформації про форми, види, засади, методи здійснення зовнішньоекономічних зв'язків вітчизняними підприємствами; — підготовка майбутніх спеціалістів до здійснення практичної діяльності в зовнішньоекономічній сфері у нових умовах господарювання. <p><i>Об'єктом</i> навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» є дослідження економічних відносин між суб'єктами господарювання різних країн, що виникають у процесі їх функціонування на зовнішньому ринку, зокрема у процесі формування розподілу доходів від здійснення експортно-імпортних операцій.</p> <p><i>Предметом</i> курсу «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» є обґрунтування механізму організації, регулювання, планування та ефективного управління процесами ринкової трансформації зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні</p>
<p>Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна</p>	<p>СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.</p> <p>СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p>

Результати навчання	<p>ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.</p> <p>ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.</p> <p>ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПРН 14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</p> <p>ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 6 кредитів ЄКТС 180 годин). Для денної форми навчання: лекції – 36 годин, практичні заняття – 36 години, самостійна робота – 108 годин.
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Терміни викладання дисципліни	Дисципліна викладається у 5-му семестрі (1–18 тижні)

Програма дисципліни

Тема 1.	<p>Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки.</p> <p>Навчальні цілі: розкрити передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД); дослідити сутність зовнішньоекономічної діяльності; систематизувати функції та види зовнішньоекономічної діяльності; визначити основні принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні; охарактеризувати об'єкт та суб'єкти зовнішньоекономічних процесів; обґрунтувати право суб'єктів господарювання на здійснення ЗЕД в Україні.</p>
Тема 2.	<p>Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні.</p> <p>Навчальні цілі: розкрити суть та особливості зовнішньоекономічної політики країни; визначити складники зовнішньоекономічної політики держави; обґрунтувати концепцію зовнішньоекономічної політики України; охарактеризувати основні показники функціонування зовнішньоекономічної системи країни.</p>
Тема 3.	<p>Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.</p> <p>Навчальні цілі: охарактеризувати сутність регулювання зовнішньоекономічної діяльності; обґрунтувати заходи, що спрямовані на розвиток зовнішньоекономічної діяльності; дати оцінку національним органам регулювання зовнішньоекономічної діяльності; дати оцінку міжнародним органам регулювання зовнішньоекономічної діяльності; розкрити сутність методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності</p>

Тема 4.	<p>Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності</p> <p>Навчальні цілі: розкрити сутність та принципи митного регулювання ЗЕД; проаналізувати систему митно-тарифного регулювання ЗЕД; охарактеризувати митні органи України: задачі, функції, структуру; з'ясувати поняття мита як інструменту економічного регулювання та порядку митного оформлення товарів; охарактеризувати поняття митної вартості товарів; ознайомитися з методами визначення митної вартості товарів; надати порівняльну характеристику базисних умов постачань «ІНКОТЕРМС – 2000» та «ІНКОТЕРМС – 2010» з точки зору обов'язків продавця та покупця з доставки товарів; визначити види та методи здійснення митного контролю.</p>
Тема 5.	<p>Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності</p> <p>Навчальні цілі: розглянути види і функції податків у сфері ЗЕД; довести сутність та порядок нарахування митних податків; з'ясувати особливості оподаткування залежно від митного режиму та особливості оподаткування послуг.</p>
Тема 6.	<p>Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності</p> <p>Навчальні цілі: охарактеризувати систему нетарифних засобів регулювання, їх класифікацію і характеристику; визначити інструменти нетарифного регулювання; надати порівняльний аналіз ефективності застосування імпортного та експортного тарифу та імпортної квоти; розглянути види, способи розподілу ліцензій та механізм оформлення документів для отримання ліцензій; розкрити фінансові засоби нетарифного регулювання</p>
Тема 7.	<p>Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні</p> <p>Навчальні цілі: розкрити сутність, основні принципи та інструменти валютного регулювання; з'ясувати поняття валютної політики та її складових; визначити порядок придбання і використання валюти, здійснення розрахунків в іноземній валюті; охарактеризувати систему валютного контролю; розглянути сутність та види валютних операцій; проаналізувати механізм проведення торгів іноземною валютою.</p>
Тема 8.	<p>Форми виходу підприємств на зовнішні ринки</p> <p>Навчальні цілі: визначити методи дослідження ринку при здійсненні зовнішньо- торговельної діяльності підприємства; розглянути класифікацію і характеристику форм виходу на зовнішні ринки; з'ясувати критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки; дослідити потенційні можливості фірм при виході на зовнішні ринки.</p>
Тема 9.	<p>Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку</p> <p>Навчальні цілі: розкрити доцільність використання посередників на зовнішньому ринку; дослідити обсяг прав та особливості вибору посередників на ринках; систематизувати види посередницької діяльності; визначити правову базу зовнішньоторговельної посередницької діяльності.</p>
Тема 10	<p>Компенсаційна торгівля у сфері зовнішньоекономічної діяльності</p> <p>Навчальні цілі: розкрити сутність та особливості компенсаційних угод; надати класифікацію угод зустрічної торгівлі; дослідити особливості здійснення операцій натурального обміну; систематизувати операції, які передбачають участь продавця в реалізації товарів, запропонованих покупцем; визначити операції в рамках промислового співробітництва</p>
Тема 11	<p>Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів</p> <p>Навчальні цілі: представити процедуру здійснення зовнішньоекономічної операції; розкрити сутність та зміст зовнішньоекономічного контракту; дослідити структуру зовнішньоекономічного контракту; визначити поняття, різновиди та порядок укладання зовнішньоекономічних контрактів;</p>

Тема 12	Ціноутворення в зовнішньоекономічній діяльності підприємства Навчальні цілі: розглянути сутність, поняття, функції, класифікацію зовнішньо- торговельної ціни; визначити поняття цінової політики підприємства; проаналізувати основні фактори ціноутворення в ЗЕД та принципи визначення світових цін; з'ясувати специфіку формування цін на сировинні товари, готові вироби.
Тема 13	Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Навчальні цілі: дослідити сутність та особливості міжнародних розрахунків; охарактеризувати способи міжнародних розрахунків; розкрити особливості використання форм міжнародних розрахунків; визначити засоби платежу при виконанні валютно- фінансових операцій у ЗЕД; виявити специфіку кредитних відносин у ЗЕД
Тема 14	Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Навчальні цілі: визначити роль транспорту у зовнішньоекономічній діяльності; охарактеризувати організацію міжнародних перевезень основними видами транспорту; визначити транспортні умови угоди та порядок оформлення міжнародної транспортної документації; виявити специфіку функціонування міжнародних транспортних коридорів
Тема 15	Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування Навчальні цілі: розкрити сутність ризику у зовнішньоекономічній діяльності; охарактеризувати класифікацію ризиків у зовнішньоекономічній діяльності; обґрунтувати особливості страхування зовнішньоекономічної діяльності; виявити специфіку страхування вантажів при експортно- імпорتنих операціях; охарактеризувати стан та особливості формування страхового ринку в Україні.
Тема 16	Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства Навчальні цілі: розкрити сутність ефективності зовнішньоекономічних операцій; систематизувати аналітичні показники ЗЕД підприємства; визначити принципи розрахунку показників ефективності зовнішньоекономічної операції; обґрунтувати оцінку виконання зобов'язань з експортних та імпорتنих операцій підприємств; охарактеризувати економічну ефективність зовнішньоекономічних угод.
Тема 17	Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон Навчальні цілі: визначити мету та завдання створення спеціальних економічних зон; дослідити світовий досвід використання режимів спеціальних економічних зон; надати класифікацію та характеристику видів ВЕЗ; розглянути цілі використання та основні види офшорних компаній; з'ясувати законодавчі обмеження щодо співпраці з офшорними компаніями.

Список рекомендованих джерел

Рекомендована література:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
2. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посіб. 6-те вид. перероб. та доп. / за ред. Ю.Г. Козака, О.О. Сукач, Д.М. Бурлаченко. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 268 с.
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
4. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

5. Рум'янцев А. П., Рум'янцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність : Навч. посіб. / 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
6. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. для студентів усіх форм навчання на пряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства. Тернопіль, 2017. 137 с.
7. Тюріна Н.М., Карвацка Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 408 с.
8. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посіб. 6-те вид. перероб. та доп. / за ред. Ю.Г. Козака, О.О. Сукач, Д.М. Бурлаченко. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 268 с.
9. Modern trends in digital transformation of marketing & management/ collective monograph / Edited by Olena Chukurna and Viktor Zamlynskyi. Košice: Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach, 2023. – 604 p.

Інформація про консультації

Щопонеділка у березні-травні 2024 року з 11⁵⁰ до 13¹⁰ год., ауд. 316 – проф. В. О. Бабенко

Загальна схема оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються таким чином:
		для іспиту	для заліку		
90-100	A	Відмінно	зараховано	Нарахування балів	<p>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою і становить: за поточну успішність (участь у практичних заняттях, виконання практичних завдань та контрольних робіт) – до 60 балів, за результати екзамену – до 40 балів.</p>
82-89	B	Добре			
74-81	C				
64-73	D				
60-63	E	Задовільно	Не зараховано з можливістю повторного складання		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання			
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Політика опанування дисципліни

Відвідування: Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (екзамен/залік) є обов'язковою. При проведенні занять в онлайн режимі, присутність здобувача враховується у разі відкритого вікна.

Дотримання принципів академічної доброчесності: Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати програму **Unicheck**.

Умови зарахування пропущених занять:

Інші умови: Навчально-методичні матеріали дисципліни розміщені на платформі Moodle